

KONCEPCE PODPORY
ZAČÍNÁJÍCÍCH VÝZKUMNÍKŮ
A VÝZKUMNIC

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
MASARYKOVY UNIVERZITY
(PDF MU)

2022

PROJEKT ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ A DALŠÍCH STRATEGICKÝCH OBLASTÍ PRO PODPORU
VÝZKUMU NA MU (HR4MUII) CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014703 je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obsah

1 Preambule	3
1.1 Struktura koncepce	3
2 Vymezení definic a pojmů	3
2.1 Začínající výzkumníci	4
2.2 Vymezení pojmů školitel, konzultant a vedoucí (výzkumný) pracovník.....	4
3 (Post)doktorandská škola: její koncepce a činnosti	5
4 Profesionální rozvoj a kariérní vzestup	5
4.1 Kariérní rozvoj začínajících výzkumníků	6
4.1.1 Milníky kariérního rozvoje začínajících výzkumníků s nástroji a formy podpory na PdF MU.....	7
4.2 Koncept mentoringové podpory.....	13
4.2.1 Vymezení pojmů mentoring, mentor, mentee	14
4.2.2 Nástroje podpory mentoringu	14
5 Podpora začínajících výzkumníků ze zahraničí.....	15
5.1 Podpora na MU	15
5.2 Podpora na PdF MU	16

1 Preambule

Cílem předkládaného dokumentu je představení ucelené koncepce podpory začínajících výzkumníků¹ na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity (dále PdF MU) zohledňující jejich profesní a kariérní situaci. Tato koncepce zahrnuje období přípravy na budoucí samostatnou vědecko-výzkumnou činnost i samotný přechod z doktorského studia do etapy zahájení vlastní výzkumné kariéry (typicky na pozici postdoc / odborný asistent) mající potenciál k dosažení habilitace. Dokument také reflektuje roli a postavení nově vzniklé platformy (Post)doktorandské školy na PdF MU, již systematicky nastavuje podporu pro rozvoj začínajících výzkumníků. Koncepce dále definuje a vymezuje pojmy zainteresovaných osob (jako jsou např. školitel, mentor, supervizor), a to v univerzitním i fakultním prostředí. Materiál je určen všem doktorandům a postdoktorandům a také osobám, které jim poskytují metodickou podporu.

Koncepce vychází především z požadavků [Evropské charty pro výzkumné pracovníky](#) a [Salcburských principů](#) (2005), které popisují potřebu adekvátní podpory výzkumníkům nacházejícím se na začátku jejich kariérní dráhy. Dokument rovněž reflektuje [Strategický záměr ministerstva pro oblast VŠ na období od roku 2021](#); cíle [Strategického záměru Masarykovy univerzity na léta 2021–2028](#) a [Strategický záměr Pedagogické fakulty na léta 2021–2028](#); [Záměr rozvoje doktorského studia na Pedagogické fakultě MU 2021+](#) a [Směrnici děkana č. 5/2019: Standardní požadavky na studium a výsledky studentů v doktorských studijních programech na PdF MU](#).

1.1 Struktura koncepce

V první části dokumentu bude přesněji vymezena situace začínajících výzkumníků na PdF MU a budou popsány role jednotlivých aktérů. Dále bude představena instituce (Post)doktorandské školy, která je na PdF MU kontaktním místem pro zajišťování a komunikování forem podpory.

Následující část definuje milníky kariérního rozvoje začínajících výzkumníků a popisuje dovednosti a výstupy klíčové pro další profesní rozvoj a kariérní vzestup. Poté budou pojmenovány jednotlivé oblasti a formy podpory jakožto i související nástroje, které jsou začínajícím výzkumníkům ze strany univerzity, fakulty a (Post)doktorandské školy poskytovány.

V předposlední části se dokument věnuje oblasti mentoringu. Vymezuje pojmy *mentoring*, *mentor* a *mentee* a pojmenovává nástroje podpory mentoringu. Závěrem pak dokument uvádí specifika začínajících výzkumníků ze zahraničí a uvádí formy podpory poskytované této skupině na úrovni univerzity, fakulty a (Post)doktorandské školy.

2 Vymezení definic a pojmů

Klíčovými aktéry jsou začínající výzkumníci, dále osoby, které jim poskytují podporu v rámci profesního rozvoje a kariérního růstu. Těmito osobami jsou školitelé, konzultanti a vedoucí (výzkumní) pracovníci.

¹ Je-li v dokumentu užito generické maskulinum, vztahuje se k jakémukoli rodu.

2.1 Začínající výzkumníci

Při vymezování skupiny začínajících výzkumníků na PdF MU se opíráme o mezinárodně uznávanou klasifikaci výzkumníků – tzv. [Evropský rámec pro výzkumné kariéry](#) (European Framework for Research Careers, European commission, 2011). Rámec rozlišuje mezi čtyřmi kategoriemi výzkumné kariéry, které označuje R1 – R4. Pojmu *začínající výzkumník* odpovídají kategorie R1 a R2. Dle této klasifikace jsou jako *First Stage Researchers* (R1) označováni výzkumníci (vč. studentů doktorského studia), kteří realizují výzkum pod supervizí. Označení *Recognised Researchers* (R2) se vztahuje na výzkumníky se získaným doktorským titulem, kteří však ještě nedosáhli možnosti samostatně realizovat výzkumné činnosti a vyžadují dohled odborné supervize.

V rámci terminologického ukotvení označení *začínající výzkumníci* vychází předložená koncepce z pojmu *Early Stage Researchers* používaného [Salcburskými principy](#). Český ekvivalent pojmu navazuje na [Evropskou chartu pro výzkumné pracovníky](#), která operuje s termínem *začínající výzkumní pracovníci*. Oproti ní ovšem tímto termínem neoznačujeme pouze výzkumníky po dobu prvních čtyř let jejich výzkumných činností či odborné přípravy ve formě doktorského studia (s. 29), ale i výzkumníky po ukončení doktorského studia.

Z časového hlediska trvá stádium začínajícího výzkumníka po dobu, než výzkumníci získají možnost výzkumnické nezávislosti bez nutnosti supervize (srov. [Evropský rámec pro výzkumné kariéry](#), popis výzkumné pozice R1 a R2).

V kontextu PdF MU řadíme mezi začínající výzkumníky všechny studující a absolventy doktorských studijních programů. Dále se jedná i o výzkumníky na pozicích asistentů, odborných asistentů a postdoktorandů působících na jednotlivých katedrách a institutech (popis těchto pozic viz [Směrnice MU č. 3/2018: Katalog pracovních pozic](#), popis pozice postdoc na MU viz metodický list [RMU: Zásady a doporučení pro personální řízení pozice postdoc na Masarykově univerzitě](#)). S podporou začínajícím výzkumníkům se na PdF MU počítá dle možností v rozmezí 2 až 4 let od úspěšného ukončení doktorského studia.

2.2 Vymezení pojmů školitel, konzultant a vedoucí (výzkumný) pracovník

Školitelem je označována hlavní osoba institucionalizované supervize doktoranda po dobu trvání jeho studia. Úlohy školitele na Masarykově univerzitě stanovuje [Studijní a zkušební řád MU](#) (článkem 28) a metodický list [Zásady a doporučení pro efektivní a kvalitní doktorské studium na Masarykově univerzitě](#). V obecné rovině by měl školitel systematicky vést a podporovat doktoranda v jeho profesním i kariérním rozvoji (tj. přechod z R1 na R2), dohlížet na průchod studiem, plnění požadovaných výstupů a kvalitu disertačního výzkumu. Školitel by měl doktorandovi rovněž průběžně poskytovat zpětnou vazbu ke všem uvedeným oblastem a měl by mu být nápomocen při plánování potřebných kroků k úspěšnému dokončení doktorského studia.

Další roli v rámci supervize doktoranda může zastávat *konzultant*, který díky své specializaci a odbornosti v určitém oborovém či metodologickém aspektu disertačního výzkumu typicky doplňuje roli

školitele. Na Masarykově univerzitě je v metodickém listě pro oblast doktorského studia role konzultanta vymezena pouze jako odborníka pro danou vědní oblast (viz [Zásady a doporučení pro efektivní a kvalitní doktorské studium na Masarykově univerzitě](#)), konkrétněji tato role vymezena není. Na PdF MU není role konzultanta nutně institucionálně vázaná, její začlenění není povinné, je ovšem doporučeno.

Kromě školitele a konzultanta, je třeba zmínit i *vedoucí (výzkumné) pracovníky*, kteří po odborné stránce vedou doktorské studující, a asistenty (tj. výzkumníky ve fázi R1), odborné asistenty a výzkumníky na pozici postdoc (R2) působící na dané katedře, výzkumném institutu či daném výzkumném týmu.

3 (Post)doktorandská škola: její koncepce a činnosti

Záměrem [\(Post\)doktorandské školy](#) na PdF MU je vytvoření nadoborové platformy podporující mezioborovou spolupráci, čímž se usiluje o propojení inter- a transdisciplinárního přístupu. Cílovou skupinou (Post)doktorandské školy na PdF MU jsou výzkumníci v počátečních fázích profesního a kariérního rozvoje, které chce škola podpořit při jejich studijních i výzkumných aktivitách a jejich sdílení a při síťování a akademické integraci. Kromě studujících doktorského studia (R1) je cíleno na výzkumníky s doktorským titulem ve fázi R2. Cílem aktivit (Post)doktorandské školy je poskytnout této skupině výzkumníků vhodnou oporu při přechodu k samostatné vědecké činnosti a pro rozvíjení jejich odbornosti. Konkrétně jsou nabízeny aktivity zaměřené na podporu metodologických kompetencí (metodologické workshopy, víkendová metodologická škola), odborného rozvoje (vyžádané přednášky), publikačních dovedností (kurz publikování v angličtině, webová platforma k podpoře publikování), vzájemného sdílení a networkingu (celofakultní doktorandská konference, neformální akce Doktorandění aj.). Důležitou součástí je rovněž informační servis o dění a akcích ve vědecké komunitě.

Koncipování podpory začínajícím výzkumníkům pod hlavičkou doktorandských škol je v souladu se [Strategickým záměrem ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021](#) (2020, s. 41), [Strategickým záměrem Masarykovy univerzity pro roky 2021–2028](#) (2020, s. 16), [Strategickým záměrem PdF MU na období 2021–2028](#) (2021, s. 15) i [Záměrem rozvoje doktorského studia na PdF MU 2021+](#). Na PdF MU je podpora uvedené cílové skupiny rozvíjena v návaznosti na implementaci aktivit směřujících k získání a udržení ocenění [HR Excellence in Research Award](#) (HR Award).

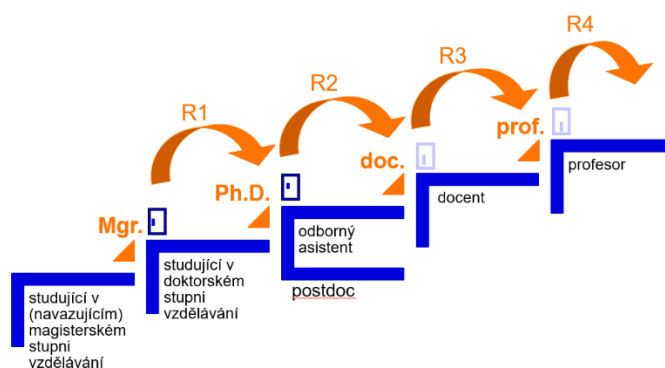
4 Profesionální rozvoj a kariérní vzestup

Profesionálním rozvojem výzkumníka se rozumí kontinuální proces jeho zlepšování ve všech osobnostních dimenzích a vědecko-výzkumně-pedagogických a dalších kompetencích, které se v návaznosti na profesní standardy jeví pro kvalitní vykonávání profese výzkumníka, vědce či akademika jako významné.

Profesionální rozvoj je propojen s úrovněmi *kariérního vzestupu*, jenž se může odvíjet třemi drahami: (a) s akcentem na vzdělávání, (b) s akcentem na výzkum a vývoj nebo (c) integrující vzdělávání, výzkum a vývoj. Kariérní vzestup je vždy spojen s funkčním zařazením výzkumníka na určitou *kariérní pozici*. V případě začínajících výzkumníků, kteří zvolili integrovanou kariérní dráhu s akcentem na vzdělávání spolu s výzkumem a vývojem, se jedná o pozici asistenta, odborného asistenta. Výzkumně akcentovaná kariérní dráha se týká pozice postdoc. Kariérní pozice na Masarykově univerzitě popisuje [Směrnice MU](#)

č. 3/2018 [Katalog pracovních pozic](#) a upravuje i [Řád výběrového řízení MU](#). Kariérní dráhy (včetně pravidel) popisuje [Koncepte hodnocení](#). Specificky výzkumným kariérám se věnuje [Evropský rámec pro výzkumné kariéry](#) (2011) – viz výše. Úvodní fáze R1 a R2, tj. studující v doktorském stupni vzdělávání či držitelé doktorského titulu, jsou spojeny s nižší mírou výzkumnické samostatnosti, odbornosti a tím i vyšší potřebou supervize. S nabývajícimi zkušenostmi dochází k rozvoji kvalifikace, specializace a posiluje se schopnost samostatné výzkumné činnosti – až po samostatné vykonávání role supervizora začínajících výzkumníků. Zařazení akademických a neakademických zaměstnanců ve výzkumu a vývoji na MU do kategorií R1–R4 upravuje [metodický list Odboru pro personální řízení RMU](#).

Jednotlivé fáze kariérního rozvoje od sebe dělí konkrétní *evaluační milníky*, které představují kontrolní instanci úrovně rozvoje potřebných kompetencí. Fáze kariérního rozvoje u začínajících výzkumníků je zahájena státní závěrečnou zkouškou, obhajobou diplomové práce a přijetím do doktorského studia, pokračuje milníkem úspěšného absolvování státní doktorské zkoušky vč. obhajoby disertační práce a referenční perspektivou jeho dalšího směřování je habilitační řízení. Pokročilejší fáze směřuje k řízení ke jmenování profesorem a celá kariérní dráha výzkumníka pak může být završena čestným titulem emeritního profesora. Evaluační milníky zároveň představují přechody do fází následujících (vizualizace kariérního vzestupu vč. milníků viz obrázek č. 1).

Obrázek č.1 Vizualizace kariérního vzestupu

4.1 Kariérní rozvoj začínajících výzkumníků

Podkapitola se opírá o tři milníky kariérního rozvoje začínajících výzkumníků: zahájení doktorského studia, přechod mezi doktorským studiem a vlastní výzkumnou činností a zahájení habilitačního řízení. Dále definuje a popisuje dovednosti a výstupy, jejichž osvojení, resp. dosažení v čase jednotlivých milníků by mělo významně podpořit především profesní rozvoj začínajících výzkumníků a v návaznosti na to přispět k jejich kariérnímu vzestupu a uplatnění ve výzkumu, akademické sféře či mimo tyto oblasti, a to v českém i evropském kontextu.

Obecný rámec pro formulaci požadavků na profil výzkumníka v celém cyklu profesního a kariérního rozvoje tvoří kromě výše zmíněného Evropského rámce pro výzkumné kariéry (European comission, 2011) tzv. Rámec rozvoje výzkumníka ([Researcher Development Framework; Vitae, 2009](#)). Jde

o kompetenční model definující čtyři klíčové domény kariéry úspěšného výzkumníka – (1) znalosti a intelektuální schopnosti (*knowledge and intellectual abilities*); (2) osobní efektivita (*personal effectiveness*); (3) řízení výzkumu a jeho organizace (*research governance and organisation*); (4) zapojení, vliv a dopad (*engagement, influence and impact*). Domény jsou specifikovány subdoménami s přiřazenými deskriptory indukujícími zvládnutí dané kompetence. Indikátory poté tvoří základ aplikace [Researcher Development Framework Planner](#).

Třetím východiskem pro popis požadavků na začínající výzkumníky je [Model přenositelných dovedností](#) (The European Council of Doctoral Candidates and Junior Researchers, 2018). Model zahrnuje 66 přenositelných dovedností sdružených do oblastí: (1) výzkum (*research*); (2) mobilita (*mobility*); (3) podnikavost (*enterprise*); (4) vyučování a supervize (*teaching and supervision*); (5) interpersonální, resp. měkké dovednosti (*interpersonal*); (6) kognitivní dovednosti (*cognitive*); (7) komunikační dovednosti (*communication*); (8) digitální dovednosti (*digital*) a (9) kariérní rozvoj (*career development*).

4.1.1 Milníky kariérního rozvoje začínajících výzkumníků s nástroji a formy podpory na PdF MU

Milník 1: Zahájení doktorského studia → Milník 2: Absolvování doktorského studia a získání titulu Ph.D.

Mezi rámcové dokumenty pro tento milník patří [Studijní a zkušební řád MU](#), metodický list RMU č. 1/2021: [Zásady a Doporučení pro doktorské studium](#) a [Doporučení pro studenty doktorských studijních programů](#) a [Směrnice děkana č. 5/2019 Standardní požadavky na studium a výsledky studentů v doktorských studijních programech na PdF MU](#), která formuluje povinnosti studujících v doktorských programech v oblasti (1) publikování, (2) pedagogické činnosti, (3) prezentačních dovedností a internacionalizace a (4) výzkumné činnosti a přípravy disertační práce. Předložená koncepce sumarizuje formy podpory, která je začínajícím výzkumníkům v těchto oblastech na PdF MU poskytována z úrovně univerzity, fakulty i (Post)doktorandské školy.

Výzkumná činnost a příprava disertační práce

Začínající výzkumníci by si v rámci doktorského studia měli v návaznosti na svůj disertační výzkum osvojit dovednost plánování, řízení a vyhodnocení výzkumného projektu. Konkrétně by měli být schopni na základě studia domácí i zahraniční literatury vymezit výzkumný problém, zpracovat jeho teoretická východiska, zhodnotit stav poznání ve vymezené oblasti, diferencovat různé druhy výzkumu a výzkumných designů a v návaznosti na to charakterizovat, zdůvodnit a vhodně aplikovat vybranou výzkumnou strategii/metodologii, ze svých výzkumných zjištění vyvodit závěry pro praxi a výsledná zjištění diseminovat. Ve své výzkumné práci by doktorští studující měli reflektovat stav poznání i metodologické standardy ve svém oboru.

Univerzitní podpora:

- [MUNI PhD Academia](#) (např. kurz FRESHERS)
- [MUNI Portál pro zaměstnance](#) – sekce Výzkum či [Profesní rozvoj](#).
- Ústřední knihovny jednotlivých fakult (např. [Ústřední knihovna Filozofické fakulty](#) a její webová stránka [Publikování vědeckých výsledků](#))
- [Centrum jazykové vzdělávání](#) (např. kurz Project Skills in English)
- [Centrum pro transfer technologií](#) – web [Duševní vlastnictví](#)

Důležitou součástí je rovněž osvojení si principů duševního vlastnictví, etiky výzkumu a tzv. „otevřeného přístupu ve vědě“ (Open Science).

Pro začínající výzkumníky ve fázi doktorského studia na PdF MU platí v návaznosti na [Směrnici děkana č. 5/2019](#) následující požadavky pro úspěšný přechod milníku *absolvování doktorského studia a získání titulu Ph.D.*:

- vlastní výzkumná činnost v rámci disertačního výzkumu, jehož výstupem má být originální vědecká, tj. teoretická, metodologická či empiricko-výzkumná práce, případně práce, která vhodným způsobem tato pojetí kombinuje.
- Doporučeno je zapojení doktorského studujícího do realizovaných výzkumných projektů na pracovišti.

- [GDPR rozcestník MU](#)
- [Etická komise pro výzkum](#)
- [Směrnice MU č. 6/2015: Etický kodex akademických a odborných pracovníků Masarykovy univerzity](#)
- [Open Science na MU](#)
- [Softwarové licence](#)

Fakultní podpora:

- Metodologická součást studia (např. metodologie vědecké práce, metody a techniky kvantitativního a kvalitativního výzkumu...), kterou zajišťují výzkumné instituty a jednotlivé katedry.
- Semináře a workshopy na různých pracovištích (inzerováno přes web fakulty, doktorského studia či komunikační kanály jednotlivých pracovišť) či organizované, resp. zprostředkované [Ústřední knihovnou Pedagogické fakulty](#)
- [Strategie podpory publikování a výzkumu na Pedagogické fakultě MU](#)
- [Oddělení výzkumu, kvality a akademických záležitostí](#)
- [Oddělení projektové podpory](#)
- [Fakultní Open Science metodik/metodička](#)

Podpora v rámci [\(Post\)doktorandské školy](#):

- Metodologické workshopy
- Víkendová metodologická škola
- Celofakultní doktorandská konference

Publikování

V oblasti publikování by doktorští studující měli být schopni napsat odborný text (časopiseckou studii, příp. odbornou knihu či její kapitolu, příspěvek ve sbornících) a vydat ho u kvalitního, ideálně indexovaného vydavatele.

Konkrétně by tedy měli získat znalosti o publikačním procesu a rozvinout dovednosti k jeho úspěšnému zvládnutí. Měli by být schopni stanovit si publikační strategie, vybrat publikační platformu, zajistit financování přípravy, napsat a vydat výstup, vyřešit otázky duševního vlastnictví a publikační etiky, náležitosti jazykové a formální korektury, komunikovat s redakcí, vypořádat se s recenzním řízením a prezentovat

Univerzitní podpora:

- [MUNI PhD Academia](#) (např. kurz FRESHERS)
 - [MUNI Portál pro zaměstnance](#) – sekce Výzkum a [Profesní rozvoj](#)
 - [Portál elektronických a informačních zdrojů MU](#)
 - [Centrum pro scientometrickou podporu](#)
 - [Centrum pro transfer technologií MU](#)
 - Ústřední knihovny jednotlivých fakult – např. [Ústřední knihovna Filozofické](#)
-

výstup se zajištěním afiliace autorovi pomocí identifikátorů. Důležitá je i orientace v Open Access strategii zveřejňování výstupů.

V kontextu akademického psaní by si měli začínající výzkumníci umět formulovat své úvahy, osvojit si řečové prostředky, rétorická schémata a základní stylistické principy dané, např. angloamerické, jazykové kultury psaní odborných textů.

Pro začínající výzkumníky ve fázi doktorského studia na PdF MU platí v návaznosti na [Směrnici děkana č. 5/2019](#) následující požadavky pro úspěšný přechod milníku *absolvování doktorského studia a získání titulu Ph.D.*:

- min. 4 publikace (odborné knihy, kapitoly v knize, články v časopisech či příspěvky ve sbornících), z toho min. 1 studie uveřejněná v časopise nebo sborníku evidovaném v databázi WoS nebo SCOPUS a 1 studie v recenzovaném časopise.

[fakulty](#) a její webová stránka [Publikování vědeckých výsledků](#))

- [Centrum jazykového vzdělávání MU](#) (např. Writing Lab, překlady a korektury textů, workshopy aj.)
- [Softwarové licence](#)
- [Osobní identifikátory](#)
- [Open Access na MU](#)

Fakultní podpora:

- [Strategie podpory publikování a výzkumu na Pedagogické fakultě MU](#)
- [Stipendijní program PdF MU č. 2: Podpora talentovaných studujících v DSP](#)
- [Ústřední knihovna Pedagogické fakulty](#)
- [Oddělení výzkumu, kvality a akademických záležitostí](#)
- [Fakultní Open Science metodik/metodička](#)
- [Ediční centrum Pedagogické fakulty](#)

Podpora v rámci [\(Post\)doktorandské školy](#):

- [Web Podpora publikování](#) systematizující nástroje a formy podpory autorům z PdF MU (nejen z řad začínajících výzkumníků)
- [Kurz publikačních dovedností v angličtině](#)
- [Workshopy](#) k podpoře publikování a akademického psaní v angličtině

Prezentování na (zahraničních) konferencích, zahraniční pobyty (stáže)

Začínající výzkumník by měl být schopen prezentovat odborné příspěvky na konferencích u nás i v zahraničí a disponovat takovou jazykovou vybaveností, aby byl schopen kromě prezentování také navazovat zahraniční spolupráci pro konzultační, projektové, publikační či jiné účely a budovat si tak mezinárodní rozměr svého odborného působení.

Pro začínající výzkumníky ve fázi doktorského studia na PdF MU platí v návaznosti na [Směrnici děkana č. 5/2019](#) následující požadavky pro úspěšný přechod milníku *absolvování doktorského studia a získání titulu Ph.D.*:

- stáž v minimálním rozsahu 7 týdnů typicky na akademickém/výzkumném pracovišti,

Univerzitní podpora:

- [Centrum zahraniční spolupráce MU](#)
- Portál MU sekce [Profesní rozvoj](#)
- Kurzy [Centra jazykového vzdělávání MU](#)
- Kurzy [Kariérního centra](#) (např. Presentation Skills)

Fakultní podpora:

- Angličtina pro akademické účely v rámci DS (Centrum jazykového vzdělávání PdF, kód dle oboru)

-
- minimálně 4 přednášky/prezentace na konferencích (2 v ČR a 2 v zahraničí).

- [Stipendijní podpora zahraničních výjezdů a stáží](#)

Podpora v rámci [\(Post\)doktorandské školy](#):

- Celofakultní konference studentů Pedagogické fakulty MU

Pedagogické dovednosti, společenská angažovanost a komunikace

Součástí akademické práce je rovněž zprostředkování obsahů výzkumných aktivit různým cílovým skupinám. Začínající výzkumníci by tedy měli disponovat pedagogickými dovednostmi pro vedení různých forem přímé i nepřímé výuky na vysoké škole (přednáška, seminář, ...). Po dohodě se školitelem je rovněž možné vést a oponovat bakalářské práci. Zároveň je ale důležité rozvíjet schopnost komunikovat, popř. popularizovat vědu a přizpůsobit formu sdělení danému adresátovi a účelu.

Pro začínající výzkumníky ve fázi doktorského studia na PdF MU platí v návaznosti na [Směrnici děkana č. 5/2019](#) následující požadavky pro úspěšný přechod milníku *absolvování doktorského studia a získání titulu Ph.D.*:

- vedení výuky nebo jiná pedagogická práce v rozsahu 150 hodin za celou dobu studia.

Univerzitní podpora:

- Portál MU sekce [Profesní rozvoj](#)
- [CERPEK Centrum rozvoje kompetencí](#)
- [Web k bezkontaktní výuce na MU](#)
- [MUNI PhD Academia](#) (letní škola)

Fakultní podpora

- Kolegiální a expertní (garant předmětu, garant studijního programu) mentoring v rámci pedagogických činností na jednotlivých katedrách
- [Web k online výuce na PdF MU](#)
- [Web DigCompEdu](#) na podporu rozvoje digitálních pedagogických kompetencí
- [Audiovizuální studio PdF MU](#)

Podpora v rámci [\(Post\)doktorandské školy](#):

- Akce na podporu komunikace a popularizace vědy
-

Milník 2: Úspěšné ukončení doktorského studia → Milník 3: Habilitační řízení

Pro kariérní fázi začínajících výzkumníků v postdoktoranské fázi je směrodatná [Směrnice MU č.7/2017: Habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem](#) a [Směrnice PdF č. 2/2021: Zásady habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity](#), neboť habilitační řízení představuje referenční milník, ke kterému by začínající výzkumníci na své cestě k získání výzkumnické nezávislosti/samostatnosti měli směřovat. Směřování k habilitačnímu řízení není jediná možná kariérní dráha po absolvování doktorského studia, usiluje-li ovšem výzkumník o další kariérní vzestup, představuje pro něj tento milník směrodatný orientační bod. Pro popis oblastí podpory dosažení milníku *habilitačního řízení* navazujeme na oblasti podpory popsané výše pro milník *absolvování doktorského studia a získání titulu Ph.D.* a specifikujeme je v souladu s tendencí k postupnému nabývání výzkumnické samostatnosti a odbornosti.

Výzkumná a projektová činnost, příprava habilitační práce

Výzkumníci aspirující na habilitační řízení by měli získat již větší výzkumnickou samostatnost a hlubší vhled nejen v rámci zkoumané oblasti, nýbrž i celého oboru. Dále by měli být schopní se aktivněji a samostatněji podílet na vlastní i skupinové výzkumné (vč. projektové) činnosti, orientovat se na poli projektového managementu a financování vědy, připravovat projektové žádosti vč. úspěšného řízení a následného vyhodnocení projektů.

Zároveň by měl být větší měrou podpořen i mezinárodní aspekt, např. aktivnějším působením v mezinárodních oborových komunitách.

Pro výzkumníky na pozici R2 směřující k habilitaci na PdF MU platí v návaznosti na [Směrnici PdF MU č. 2/2021](#) následující požadavky pro úspěšný přechod milníku *habilitační řízení*:

- vlastní výzkumná činnost v rámci habilitačního tématu, jejímž výstupem má být originální vědecká práce obsahující nové vědecké poznatky. Může se jednat i o soubor již uveřejněných vědeckých prací, tiskem vydanou monografii přinášející nové vědecké poznatky či umělecké dílo, umělecký výkon, příp. jejich soubor.
- Účast na řešení vědecko-výzkumných a jiných projektů
- Členství ve vědeckých a odborných (uměleckých) společnostech, orgánech a komisích národních nebo mezinárodních, jako jsou oborové komise DSP, redakční rady vědeckých, odborných (uměleckých) časopisů, vědecké (umělecké) rady, grantové komise, výbory odborných společností, výbory významných kongresů, konferencí, festivalů a výstav, ediční rady apod.

Univerzitní podpora:

- [MUNI Portál pro zaměstnance](#) – sekce Výzkum a [Profesní rozvoj](#)
- [Odbor pro rozvoj RMU](#)
- Ústřední knihovny jednotlivých fakult – např. [Ústřední knihovna Filozofické fakulty](#) a její webová stránka [Publikování vědeckých výsledků](#))
- [Centrum jazykové vzdělávání](#)
- [Centrum pro transfer technologií](#) – web [Duševní vlastnictví](#)
- [GDPR rozcestník MU](#)
- [Etická komise pro výzkum](#)
- [Směrnice MU č. 6/2015 Etický kodex akademických a odborných pracovníků Masarykovy univerzity](#)
- [Open Science na MU](#)

Fakultní podpora:

- [Web PdF MU k habilitačnímu řízení](#)
- Semináře a workshopy na různých pracovištích (inzerováno přes web fakulty, (Post)doktorandské školy či komunikační kanály jednotlivých pracovišť) nebo organizované, resp. zprostředkované [Ústřední knihovnou Pedagogické fakulty](#)
- [Strategie podpory publikování a výzkumu na Pedagogické fakultě MU](#)
- [Oddělení výzkumu, kvality a akademických záležitostí](#)
- [Oddělení projektové podpory](#)
- [Fakultní Open Science metodik/metodička](#)

Podpora v rámci [\(Post\)doktorandské školy](#):

- Metodologické workshopy
- Víkendová metodologická škola

Publikování

Aspiranti na habilitaci by měli dále rozvíjet své dovednosti psát různé typy odborných textů (časopiseckou studii, příp. odbornou knihu či její kapitolu aj.), přičemž důraz se klade na vydávání těchto textů u kvalitních, ideálně indexovaných vydavatelů. S tím souvisí i potřeba zdokonalovat

Univerzitní podpora:

- [MUNI Portál pro zaměstnance](#) – sekce Výzkum a [Profesní rozvoj](#)
- [Portál elektronických a informačních zdrojů MU](#)

se v psaní v akademické angličtině, které umožní větší dopad a dosah publikovaných výsledků. V návaznosti na zvyšující se odbornost v určité oblasti se očekává aktivnější zapojení do peer-review, recenzních a oponentských řízení. Samozřejmostí je používání osobních identifikátorů (ORCID, ResearcherID).

Pro výzkumníky na pozici R2 směřující k habilitaci na PdF MU platí v návaznosti na [Směrnici PdF MU č. 2/2021](#) následující požadavky pro úspěšný přechod milníku *habilitační řízení*:

- publikování vědeckých, odborných nebo uměleckých prací (min. 1 výzkumná monografie, min. 15 přínosných vědeckých studií publikovaných v tuzemsku i zahraničí, min. 3 učebnice či další učební texty)
- dosažení 20 pozitivních citací a ohlasů (bez autocitací) publikovaných v tuzemsku i zahraničí

- [Centrum pro scientometrickou podporu](#)
- [Centrum pro transfer technologií MU](#)
- Ústřední knihovny jednotlivých fakult – např. [Ústřední knihovna Filozofické fakulty](#) a její webová stránka [Publikování vědeckých výsledků](#))
- [Centrum jazykového vzdělávání MU](#) (např. Writing Lab, překlady a korektury textů)
- [Osobní identifikátory](#)

Fakultní podpora:

- [Web PdF MU k habilitačnímu řízení](#)
- [Strategie podpory publikování a výzkumu na Pedagogické fakultě MU](#)
- [Ústřední knihovna Pedagogické fakulty](#)
- [Oddělení výzkumu, kvality a akademických záležitostí](#)
- [Fakultní Open Science metodik/metodička](#)
- [Ediční centrum Pedagogické fakulty](#)

Podpora v rámci [\(Post\)doktorandské školy](#):

- [Web Podpora publikování](#) systematizující nástroje a formy podpory autorům z PdF MU (nejen z řad začínajících výzkumníků)
- [Kurz publikačních dovedností v angličtině](#)
- [Workshopy](#) k podpoře publikování a akademického psaní v angličtině

Prezentování na (zahraničních) konferencích, zahraniční pobyty (stáže)

Výzkumníci aspirující na habilitaci by měli usilovat o intenzivnější rozvíjení domácí i zahraniční spolupráce, a to jak v rámci jednoho sektoru, tak mezisektorově, a budovat tak mezinárodní rozměr svého odborného působení.

Pro výzkumníky na pozici R2 směřující k habilitaci na PdF MU platí v návaznosti na [Směrnici PdF MU č. 2/2021](#) následující požadavky pro úspěšný přechod milníku *habilitační řízení*:

- prezentace výsledků na mezinárodním poli,
- min. 10 aktivních vystoupení na vědeckých konferencích, sympoziích či seminářích, z toho alespoň 1 zvané, včetně vystoupení ve světových jazycích v tuzemsku i v zahraničí,

Univerzitní podpora:

- Portál MU sekce [Profesní rozvoj](#)
- [Centrum zahraniční spolupráce MU](#)
- Kurzy [Centra jazykového vzdělávání MU](#)
- Kurzy [Kariérního centra](#) (např. Presentation Skills)
- [Směrnice MU č. 4/2017: Tvůrčí volno](#)

Fakultní podpora:

- [Web PdF MU k habilitačnímu řízení](#)
-

- absolvování zahraniční vědecké, odborné, pedagogické a/nebo umělecké stáže, z nich minimálně 1 delší než jeden měsíc, v souhrnné délce min. 3 měsíce,
- proslovení habilitační přednášky a úspěšná obhajoba habilitační práce.

- [Podpora zahraničních pobytů a tvůrčího volna \(sabbatical leave\) pro habilitační a jmenovací řízení na Pdf](#)

Podpora v rámci [\(Post\)doktorandské školy](#):

- Odborné akce jako příležitost k prezentování oblasti vlastní expertízy nebo navázání kontaktů pro zahraniční spolupráci

Pedagogické dovednosti, společenská angažovanost a komunikace

Aspiranti na habilitaci by měli v návaznosti na svoji zvyšující se expertízu a zkušenosti disponovat již rozvinutějšími dovednostmi k různým formám přímé i nepřímé pedagogické činnosti (nejen) na vysoké škole (přednáška, seminář, ...) vč. vedení a oponování závěrečných (bakalářských, diplomových, v ojedinělých případech rovněž disertačních) prací a zkoušení v rámci bakalářských a magisterských státních závěrečných zkoušek.

Kromě zprostředkování obsahů ve výuce je žádoucí, aby výzkumníci rozvíjeli svoji schopnost rozmanitým a zároveň adekvátním způsobem komunikovat, popř. popularizovat vědu a adaptovat formu sdělení dle daného adresáta a účelu sdělení.

Pro výzkumníky na pozici R2 směřující k habilitaci na Pdf MU platí v návaznosti na [Směrnici Pdf MU č. 2/2021](#) následující požadavky pro úspěšný přechod milníku *habilitační řízení*:

- min. 3 roky pravidelné pedagogická praxe na vysoké škole zahrnující různé formy pedagogické činnosti (přednášky, cvičení, semináře, vedení a oponování závěrečných prací, příp. supervize doktorandů aj.), která je vykonávána v daném či příbuzném oboru,
- tvorba pedagogických (učebnice) a populárně-naučných textů,
- doporučeno je členství ve zkušebních komisích státních závěrečných zkoušek.

Univerzitní podpora:

- Portál MU sekce [Profesní rozvoj](#)
- [CERPEK Centrum rozvoje kompetencí](#)
- [Web k bezkontaktní online výuce na MU](#)

Fakultní podpora

- [Web DigCompEdu](#) na podporu rozvoje digitálních pedagogických kompetencí
- [Web k online výuce na Pdf](#)
- [Web Pdf MU k habilitačnímu řízení](#)
- Kolegiální mentoring v rámci pedagogických činností na jednotlivých katedrách/institucích
- [Audiovizuální studio Pdf MU](#)

Podpora v rámci [\(Post\)doktorandské školy](#):

- Akce na podporu komunikace a popularizace vědy

4.2 Koncept mentoringové podpory

Začínající výzkumníci by měli být po odborné stránce vedeni v případě doktorských studujících svými školiteli, v případě asistentů, odborných asistentů a výzkumníků na pozici postdoc vedoucím pracovníkem projektu či pracoviště. Přesto se jeví jako vhodné posílit tuto podporu ještě dalšími osobami (mentory), kteří by jim byli nápomocni zejména při rozvíjení měkkých, transversálních a přenositelných dovedností či kompetencí, stejně jako dovednosti v oblasti akademického publikování, získávání grantů, studijních pobytů apod.

Dokument dále vymezuje roli mentora a menteeho na PdF MU a popisuje stávající nástroje podpory mentoringu tamtéž.

4.2.1 Vymezení pojmů mentoring, mentor, mentee

Mentoringem můžeme označit spolupráci mentora a menteeho. Na PdF MU zatím není mentoring systémově ukotven, v rámci metodického listu RMU [Zásady a doporučení pro efektivní a kvalitní doktorské studium na Masarykově univerzitě](#) je pozice *mentora* uváděna v souvislosti s konzultacemi, spoluprací (s. 16) a sdílením zkušeností s kolegy (s. 13). Jedná se o funkci neformalizovanou, kterou mohou zastávat pro jednotlivé oblasti profesního rozvoje a kariérní dráhy různé osoby. Začínající výzkumník (tj. doktorand, postdoc či výzkumník na pozici odborného asistenta) vystupuje v rámci mentoringové spolupráce v roli *menteeho*, čímž souhrnně označujeme příjemce podpory. Mentoři jsou v předložené koncepci vnímáni jako důležité osoby doprovázející začínající výzkumníky v různých oblastech jejich profesního i kariérového rozvoje, kteří jim mají na začátku kariéry pomoci vhodně nastavit strategii či plán rozvoje směřující k úspěšnému dosažení milníku *absolvování doktorského studia* či *absolvování habilitačního řízení*. Často je tato spolupráce založena na určité „dohodě“ obsahující cíle, průběh a formy mentoringové spolupráce vč. kroků k dosažení daných cílů. Cílem mentoringu není (na rozdíl od školitelství) vedení menteeho, nýbrž předávání zkušeností a poznatků. Konkrétně může mentor plnit „funkci profesního a/nebo lidského vzoru (jakým být vědcem, jak přistupovat k výzkumu, jak si uspořádat pracovní režim atp.), psychologickou podporu či praktickou pomoc ([...] např. poskytnutím své sítě kontaktů či expertízy“ ([Sociologický ústav AV ČR, 2018, s. 3](#)).

I přes absenci systémově ukotveného mentoringu na PdF MU zde existuje *kolegiální* či *vrstevnický mentoring*, který vzniká spontánně na pracovišti, mezi studujícími jednoho studijního programu, v rámci studijních skupin při jednotlivých kurzech v doktorském studiu či při celofakultních akcích pořádaných např. (Post)doktorandskou školou. Kolegiálním či vrstevnickým mentoringem označujeme individuální či skupinovou podporu uvnitř komunity začínajících výzkumníků na fakultě. *Individuální mentoring* se objevuje např. v rámci období adaptace, kdy je nově nastupující osobě přiřazen zkušenější kolega. *Skupinový mentoring* je podpořen formováním diskusních či studijních skupin (*meet-ups*) napříč jednotlivými obory, na kterých se tematizují různé aspekty vědecko-výzkumných či pedagogických činností. Vzájemný mentoring rovněž přispívá k mezioborovému sdílení a networkingu.

4.2.2 Nástroje podpory mentoringu

Důležitou institucionální platformou pro podporu mentoringu na PdF MU je [\(Post\)doktorandská škola](#), jejíž úlohou je podporovat začínající výzkumníky, aby si aktivně vyhledávali témata, která mají potenciál stát se předmětem mentoringové spolupráce, a navazovali spolupráci s domácími či zahraničními mentory, kteří jsou na dané téma experty. Posilování více či méně formálního navazování mentoringových spoluprací a tematizování různých aspektů profesního i kariérního rozvoje se uskutečňuje v rámci workshopů, přednášek, doktorandské konference a komunitní akce Doktorandění pod hlavičkou (Post)doktorandské školy.

Důležité je rovněž informování o fakultních i mimofakultních (nejen) mentoringových aktivitách na [webu](#) a [Facebooku](#).

PdF MU dále využívá intenzivní spolupráce s ostatními součástmi univerzity, především pak s [Odborem výzkumu RMU](#), který pořádá akce podporující povědomí o mentoringových procesech, vzdělává mentory i mentees ohledně principů mentoringu a zároveň vytváří příležitosti k navázání kontaktů mezi mentory a mentees (např. PhD Career Days, PhD Day, Letní škola pro doktorandy, Cotutelle poradenství, FRESHERS: Skills for Researcher Career, semináře se zaměřením na mentoring, semináře pro školitele a další).

Pro různá specifická témata mentoringu se nabízí jako vhodná možnost propojit se s fungujícími mentoringovými koncepcemi v ČR, jako je např. [mentoringový program Národního kontaktního centra – gender a věda](#), který představuje ucelenou koncepci mentoringu a umožňuje i propojení mentees s mentory mimo domácí instituci.

V kontextu struktury mentoringové spolupráce je možné se opřít o [Manuál pro mentory](#) vydaný Národním pedagogickým institutem. Vzhledem ke specifickému obsahu mentoringu cílové skupiny začínajících výzkumníků se jako vhodný nástroj nabízí také [Skill set map for mentors of early career researchers](#) (nazývaný STEMskiller). Tematicky se tento nástroj věnuje následujícím čtyřem oblastem: (1) výzkum (*research and scholarship*), (2) učení, vyučování a supervize (*learning, teaching, and supervising*), (3) kariérové řízení (*career management*) a (4) angažovanost, zapojení, spolupráce, transdisciplinarita a zvědavost (*engagement, involvement, collaboration, transdisciplinarity, and inquisitiveness*).

5 Podpora začínajících výzkumníků ze zahraničí

Výzkumníci ze zahraničí tvoří specifickou část začínajících výzkumníků, neboť kromě oblastí podpory popsaných výše potřebují rovněž podporu vycházející z jejich specifické situace, kdy většinou přicházejí nevybaveni znalostmi českého jazyka, vstupují do odlišného sociokulturního prostředí a musí se zorientovat i v naší akademické kultuře. Rovněž na školitele doktorských studujících a vedoucí (výzkumné) pracovníky to klade větší nároky na jazykovou vybavenost i reflexi potřebných oblastí a vhodných forem podpory pro specifické problémy a výzvy, kterým výzkumníci přicházející ze zahraničí čelí.

5.1 Podpora na MU

Z hlediska administrativní a organizační stránky zastává na univerzitní úrovni klíčovou úlohu [Centrum zahraniční spolupráce](#) a [Welcome office](#), které poskytují příchozím studentům i zaměstnancům ze zahraničí podporu ve všech potřebných úkonech spojených s příjezdem, pobytem i odjezdem a podávají jim i informace ke specifickým české i akademické kultury. Zahraničním zaměstnancům slouží [webová stránka](#) a [průvodce](#), které je provedou jejich pracovním či studijním pobytem v ČR.

V angličtině jsou k dispozici také [vnitřní předpisy, směrnice a další důležité dokumenty](#) MU. Stejně tak existují anglické mutace webových stránek jednotlivých součástí MU (např. [Centra pro transfer technologií](#)).

Příležitosti k profesnímu i osobnostnímu rozvoji mají zahraniční studenti a zaměstnanci na MU v kurzech češtiny pro cizince nabízené [Centrem jazykového vzdělávání MU](#) či v kurzech při [Centru rozvoje kompetencí MU](#).

Pro doktorské studující na MU je vytvořen [Ph.D. Guide](#) a webová stránka uvádějící [Doporučení pro studenty doktorských studijních programů na MU](#). Kromě administrativní a informační podpory je zahraničním doktorským studujícím na MU k dispozici i podpora v oblasti rozvojových aktivit pořádaných [MUNI PhD Academií](#) (kurzy FRESHERS rozvíjející potřebné dovednosti pro výzkumnou kariéru, Letní škola, MUNI PhD Career Days a další doplňkové akce v angličtině).

5.2 Podpora na PdF MU

Na PdF MU je kontaktním místem pro administrativní a organizační podporu zahraničním studujícím a zaměstnancům [Úsek internacionalizace a zahraničních vztahů](#). Pro nově nastupující na PdF MU (nejen) ze zahraničí a jejich vedoucí pracovníky je k dispozici [soubor materiálů](#) (v ČJ i AJ), který má pomoci zorientovat se v neznámém prostředí a zprostředkovat základní relevantní informace pro výkon práce. Jedná se např. o pokyny k nástupu pro nově nastupující do pracovního poměru, metodiku nástupu a adaptace, orientační balíček pro nově nastupující, adaptační plán pro nově nastupující. Pro další fáze řízení pracovního výkonu zaměstnance (nejen) ze zahraničí je vedoucím pracovníkům k dispozici [Konceptce hodnocení](#) v angličtině, která nabízí i souhrn zdrojů pro vzdělávání a představuje možnosti kariérního rozvoje.

Relevantní informace jsou zprostředkovány i skrze důležité [vnitřní normy, směrnice a předpisy](#) i [fakultní webové stránky](#) a [Portál PdF](#), které jsou již z větší části k dispozici v angličtině.

Pro zájemce o doktorské studium na PdF MU je k dispozici [webový průvodce pro uchazeče](#) v angličtině, který podává základní informace o studiu, studijních programech, a to vč. požadavků na přijímací řízení. Uchazeči mají možnost zvolit si vybrané studijní programy v angličtině či němčině. Pro seznámení se základními informacemi k životu v Brně, v ČR a studiem na PdF, resp. MU byl vytvořen webový [průvodce](#). Pro více informací se mohou uchazeči o doktorské studium i stávající doktorští studující obrátit na [referenta pro výzkum a vývoj](#). Pro stávající studující je to pak rovněž školitel, vedoucí pracovník a přirozeně na fakultě funguje také podpora ze strany kolegů.

[\(Post\)doktorandská škola](#) reflektuje situaci začínajících výzkumníků a zapojuje je do fakultní i širší odborné komunity tím, že část svých aktivit pořádá v angličtině (např. některé odborné přednášky či metodologické workshopy, na celofakultní doktorandské konferenci je vyhrazený blok pro příspěvky v angličtině) a spravuje anglickou verzi [webu](#) (Post)doktorandské školy, na které informuje o vybraných aktivitách (např. pozvánky na konference, výzvy k publikování aj.) vhodných i pro výzkumníky ze zahraničí.